

ANKŠTAKIŲ-SENKŲ KAPINYNAS

Kapinynas yra Kretingos rajone, Tenžės ir bevardžio upelio slėnių kairiajame krante, 1,6 km į š. nuo kelio Kretinga-Rūdaičiai. Žvalgydamas Tenžės pakrantes, šį paminklą radau 1950 m. Kapinyno š. dalį perkerta R-V kryptimi einąs griovys, skyręs Senkų ir Ankštakių kaimų žemes.

Stengiantis nustatyti šio kapinyno apimtį ir chronologiją, 1986 m. birželio mėn., padedant K. Poželos kolūkyje dirbusiems moksleiviams, atlikti žvalgomieji kasinėjimai.

Pilkapis Nr. 1 buvo kapinyno š. V kampe. Pilkapio kaupas nuo aplinkos pakilęs vos apie 0,30 m, apsuptas įvairaus didumo didelių akmenų vainiku (išorinis jo diametras - 4,0-3,1, o vidaus - 3,0-2,0 m). Visas akmenų vainiko vidus 0,12-0,25 m storio sluoksniu buvo netvarkingai grįstas 10x13x17 cm didumo akmenimis.

Po akmenų grindiniu, 0,30 m žemiau žemės paviršiaus, rastas vyro kapas, griaučiai visai sunykę. Pagal įkapių padėtį nustatyta, kad mirusysis palaidotas galva į š. Laidota nekasant duobės - mirusysis paguldytas ant žemės paviršiaus vainiko viduje ir užpiltas žemėmis ir akmenimis.

Mirusiojo kaklą puošė 13 cm diametro labai gero darbo žalvarinė antkaklė viela apvyniotais galais, su kilpele ir kabliuku.

Šalia galvos, jos kairėje pusėje, ašmenimis į š. gulėjo 34 cm ilgio dalgelis, o greta jo, išėsto rombo formos plunksna, 25 cm ilgio įmovinis ietigalis. Virš dalgelio ašmenimis mirusiojo galvos pusėn padėtas 12,9 cm ilgio įmovinis kirvis. Žalvarinė lankinė palenkta kojėle 6,3 cm ilgio segė gulėjo 25 cm nuo antkaklės. Netoli jos dar buvo 6 apvijų žiedas, puoštas skersinėmis įkartėlėmis. Dvi žalvarinės Romos monetos viena ant kitos gulėjo 1,0 m nuo antkaklės į PR, po vidutinio dydžio akmeniu. Viena mo

neta kaldinta Romos imperatoriaus Gordiano III, viešpatavusio 238-244 m., kitos įrašai neižiūrimi. Kapas datuojamas III a. antrąja puse.

Šalia šio kapo iš PV būta kito - taip pat akmenų vainike. Mirusysis palaidotas nedegintas, bet be įkapių. Daugiau kapų šalia pilkapio nepastebėta. (Iš viso čia atidengta 30 m² plotas).

48 m į P ir 20 m į R nuo pilkapio, ariamoje dirvoje, iškasta 15 m ilgio ir 2 m pločio perkasa. Perkasoje rasti 2 nedegintų ir 6 sudegintų mirusiųjų kapai. Duobės jiems kastos įvairaus dydžio ir gylio, be pastovios krypties. Įkapių maža, o trijuose kapuose jų visai nerasta. Sudegintųjų kapai datuoti XI-XII a.

Vidurinėje perkasoje dalyje, 0,55 m gilume, rastas kapas Nr. 3 išsiskyrė įkapių gausumu. Nedegintas mirusysis palaidotas 2,20x1,05 m duobėje, galva 340° kryptimi. Duobės š gale gulėjo žalvarinė 22 cm diametro antkaklė, vyta retu žingsniu iš dviejų vielių. Be to, įdėtas geležinis kovos kirvis link koto praplatintais ašmenimis (15,5 cm ilgio, ašmenų plotis - 10,1 cm). Jo penties viršus pailgintas į abi puses. 16,7 cm ilgio įmovinis ietigalis kvadratinio skerspjuvio plunksna gulėjo kojų gale, smailiau į P. Šalia jo buvo 7 apvijų žiedelis ieties kotui puošti, o greta jo gulėjo dar 15,5 cm ilgio įtveriamas ietigalis su viena užbarzda, nulaužtu plunksnos galu. Žalvarinės pasaginės segės buvo trys: vienos galai cilindriniai, antros - tik atlenkti, trečios - agoniniai. Jos 5-6 cm skersmens. Ketvirta - apskrita, 3,8 cm diametro segė buvo geležinė, su žalvariniu liežuvėliu. Įdėtas į kapą dar geležinis kelioninis pjautuvėlis (17,8 cm ilgio). Šalia kirvio gulėjo 6,5 cm ilgio įmovinis drožtuvėlis, o po juo - geležiniai dvinariai žąslai. Tai tipiškas šio krašto kario raitelio kapas, datuotinas XII a. pabaiga ar XIII a. pradžia.

Kasinėjimai parodė, kad čia mirusieji laidoti nuo III a. iki XIII a.

Liko nenustatyta paminklo P riba. Pagal dirvos paviršiuje randamus atsitiktinius dirbinėlius spėjama,

kad nuo perkastos kapinynas tęsiasi P kryptimi dar apie 70 m.

Ignas Jablonskis

GINTARŲ KAPINYNAS

Gintarų kapinynas yra 250 m į V nuo Vyšnių kalno, Minijos slėnio kairėje pusėje, ariamame lauke. Šis kapinynas, kurio nebežinojo apylinkės gyventojai, radau 1967 m. P jo dalis yra tyrinėta Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto 1977, 1978, 1980 ir 1981 m. (žr. ATL 1978 ir 1979 metais. - V., 1980. - P. 66-68 ir ATL 1980 ir 1981 metais. - V., 1982. - P. 37-39).

1987 m. liepos mėn., padedant J. Žemaitės kolūkiui, buvo tiriama kapinyno š dalis. Apie 80 m į š nuo anksčiau tirtų plotų iškasta 20x2 m perkasa š-P kryptimi.

Perkasoje rasta 17 sudegintų ir vieno nedeginto mirusiojo kapas. Laidota pailgose, apvaliais galais, apie 0,7-1,1 m gilumo duobėse, be pastebimos tvarkos. Duobės daugiausia užpildytos degėsiais. Rastieji kapai neturtingi radiniais. Sudegusių papuošalų belikę tik smulkūs apsilūdę fragmenteliai. Kape Nr. 12 rastas nedegintas damaskinio plieno įmovinis ietigalis. Jo ilgis - 21,6 cm, iš kurio 11,6 cm ilgio dalis tenka karkalo lapo formos, 2,3 cm pločio plunksnai. Plunksna iš abiejų pusių puošta simetriškai įmus tomis trikampių eilutėmis.

Perkasoje rastieji kapai datuoti XI-XII a.

Kapinynas užima didelį, tiksliai nenustatytą plotą. Mirusieji pradėti laidoti dar I tūkstantmečio pr.m.e pabaigoje ir, atrodo, be pertrūkio laidoti ligi XIII a. vidurio. Kapinynas nebeturi riboženklių ir yra ariamas.